

Sygn. akt VU 803/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania L. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 8 maja 2013 r. sygn.(...)

1. **zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy L. K. prawo do emerytury od dnia (...)**
2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. na rzecz wnioskodawcy L. K. kwotę 60,00 (sześćdziesiąt) złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt VU 803/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 maja 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy L. K. prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 15 maja 2013 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach także w okresie od 1 lipca 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku na stanowisku kierownika wydziału odlewni.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

L. K., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 11 lutego 2013 roku wniosek o emeryturę.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach wynosi łącznie 11 lat, 7 miesięcy i 16 dni. Są to okresy zatrudnienia od 5 listopada 1980 roku do 28 lutego 1990 roku oraz od 12 marca 1990 roku do 30 czerwca 1992 roku w Fabryce (...) S.A. w R. na stanowisku mistrza na wydziale odlewni.

Wnioskodawca przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ale wniósł o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

(okoliczności niesporne)

W okresie od 5 listopada 1980 roku do 30 września 1992 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) S.A. w R..

W ww. zakładzie pracy wnioskodawca pracował w okresach od 5 listopada 1980 roku do 31 grudnia 1985 roku na stanowisku mistrza w wydziale odlewni, od 1 stycznia 1986 roku do 30 czerwca 1992 roku na stanowisku starszego mistrza w wydziale odlewni oraz od 1 lipca 1992 roku do 30 września 1992 roku na stanowisku zastępcy kierownika wydziału odlewni.

(dowód: świadectwo pracy k. 13, pismo wnioskodawcy k. 26 w aktach ZUS)

W trakcie zatrudnienia na stanowisku zastępcy kierownika wydziału odlewni od 1 lipca 1992 roku do 30 września 1992 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Odlewnia, w której pracował wnioskodawca, zajmowała się wykonywaniem odlewów do przemysłu maszynowego i kształtek wodociągowych.

Jako zastępca kierownika wnioskodawca około 90% czasu pracy przebywał na hali produkcyjnej, na której rozdzielał pracę, nadzorował jej wykonanie i wydajność, a także sprawdzał zgodność odlewów z rysunkami technicznymi. Pracownikami, nad których pracą wnioskodawca sprawował nadzór byli formierze, wybijacze, szlifierze, wytapiacze i zalewacze.

W ramach swoich obowiązków wnioskodawca wykonywał także prace związane z prowadzeniem dokumentacji dotyczącej planowania i rozliczania produkcji oraz z nadzorem inżynieryjno-technicznym, np. podpisywał karty braków, wpisywał w raporty polecenia itp. Prace te zajmowały wnioskodawcy około godziny dziennie. Były one przez wnioskodawcę wykonywane w kantorku, który znajdował się przy hali produkcyjnej.

(dowód: zeznania świadków A. M. k. 25 i W. Z. k. 25, zeznania wnioskodawcy k. 43 w aktach sprawy)

Fabryka (...) S.A. w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w których wskazano, że pracował on w takich warunkach w okresie od 5 listopada 1980 roku do 30 września 1992 roku na stanowiskach mistrza w wydziale odlewni i zastępcy kierownika wydziału odlewni (Dział XIV, poz. 24 pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 7 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 19 maja 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego).

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 15 w aktach ZUS)

W okresie od 1 października 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Odlewni (...) w R. na stanowisku kierownika wydziału odlewni.

(dowód: świadectwo pracy k. 19 w aktach ZUS)

Odlewnia (...) w R. wydzielona została z Fabryki (...) S.A. w R.. Jako kierownik wydziału odlewni wnioskodawca w okresie od 1 października 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku wykonywał te same czynności, co wcześniej w FON w okresie od 1 lipca 1992 roku do 30 września 1992 roku na stanowisku zastępcy kierownika, z tym że jego stanowisko wiązało się z większą odpowiedzialnością.

(dowód: zeznania świadków A. M. k. 25 i W. Z. k. 25, zeznania wnioskodawcy k. 43 w aktach sprawy)

Odlewnia (...) w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w których wskazano, że pracował on w takich warunkach w okresie od 1 października 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku na stanowisku kierownika wydziału odlewni (Dział XIV, poz. 24 pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 7 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 19 maja 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego).

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 21 w aktach ZUS)

Przy zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy okresu zatrudnienia od 1 lipca 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku, staż pracy wnioskodawcy, w takich warunkach, łącznie z okresem niekwestionowanym przez organ rentowy, wynosi ponad 15 lat.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy, w brzemieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnej jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Należy dodać, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), obecnie rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Dodatkowo wskazać należy, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami ograniczał się do faktu, czy wnioskodawca ma 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach (spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat i w dniu(...)ukończył 60 lat. Wnioskodawca przystąpił przy tym do otwartego funduszu emerytalnego, ale wniósł o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy uznał bowiem, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych co najmniej przez 15 lat. Wnioskodawca twierdził zaś, że legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, albowiem pracował w takich warunkach w okresie od 1 lipca 1992 roku do 15 czerwca 1995 roku

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie Sąd oparł się na zeznaniach świadków A. M. i W. Z. oraz zeznaniach wnioskodawcy. Zeznania te zasługują na wiarę, gdyż są spójne, logiczne i korespondują z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie. Podkreślić przy należy, iż organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania żadnych dowodów, które pozwoliłyby na podważenie wiarygodności wskazanych wyżej dowodów.

Z dowodów powyższych wynika, że w okresie zatrudnienia od 1 lipca 1992 roku do 30 września 1992 roku w Fabryce (...) w R. oraz od 1 października 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku w Odlewni (...) w R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał jako – zastępca kierownika i kierownik wydziału odlewni – prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca około 90% czasu pracy przebywał w hali produkcyjnej, na której rozdzielał pracę, nadzorował jej wykonanie i wydajność, a także sprawdzał zgodność odlewów z rysunkami technicznymi. Pracownikami, nad których pracą wnioskodawca sprawował nadzór byli formierze, wybijacze, szlifierze, wytapiacze i zalewacze.

W świetle zebranego materiału dowodowego, należało zatem uznać, iż ZUS w sposób nieprawidłowy zanegował treść wystawionych wnioskodawcy świadectw pracy w warunkach szczególnych i przyjął, że w spornych okresach wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w Dziale XIV, poz. 24 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, tj. prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na oddziałach wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Do odmowy uznania będących przedmiotem sporu okresów za okresy pracy w warunkach szczególnych nie może prowadzić okoliczność, że w ramach swoich obowiązków wnioskodawca zajmował się także prowadzeniem dokumentacji technicznej.

W tym zakresie podnieść należy, iż zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę został uznany w wykazie A dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu.

Sąd Okręgowy podziela w pełni pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 stycznia 2008 roku w sprawie I UK 195/07, LEX nr 375610, zgodnie z którym: „Osoba wykonująca taki nadzór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie wykonywana jest praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.” Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w także niepublikowanym dotychczas wyroku z dnia 4 października 2007 roku, I UK 111/07, LEX nr 375689, stwierdzając, że: „objęcie nadzorem lub kontrolą także innych prac niż wymienione w wykazie A prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w warunkach szczególnych, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe”. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w warunkach szczególnych i praca wnioskodawcy polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma potrzeby ustalania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na czynności, które również były związane z dozorem.

Biorąc pod uwagę materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie i cytowane poglądy orzecznictwa nie było zatem przeszkód, aby okresy zatrudnienia od 1 lipca 1992 roku do 15 czerwca 1995 roku do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Przy zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych spornych okresów zatrudnienia, staż pracy wnioskodawcy w takich warunkach wynosi łącznie ponad 15 lat.

W związku z tym, że wykazany przez wnioskodawcę okres pracy w warunkach szczególnych wynosi więcej niż 15 lat, stwierdzić należało, iż spełnia on wszystkie wymagane prawem warunki do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika skarżącego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność, czy w okresie od 1 lipca 1992 roku do 15 czerwca 1997 roku wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie potrzeba bowiem wiedzy specjalnej, by stwierdzić, czy wnioskodawca wykonywał wówczas prace, które są zaliczane do pracy w warunkach szczególnych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie „1” sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz przepisów § 2 ust. 1 i 2 oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490).